

SSW-standpunkter

Rammeprogram

Sydslesvigsk Vælgerforenings værdier
og overordnede politiske mål

*For os
i Sydslesvig.*

Dette rammeprogram indeholder SSWs grundlæggende politiske mål. SSWs værdier er især præget af vores særlige ståsted som mindretalsparti, af vores regionale forankring i landsdelen Sydslesvig og af vores særlige tilknytning til de nordiske samfund.

Et partiprogram vil altid indeholde overordnede synspunkter og være forholdsvis abstrakt. Derfor er det også kun så godt, som det bliver levet i hverdagen. Vores rammeprogram bliver konkretiseret i det daglige - i de valgprogrammer og standpunktpapirer som partiet udgiver med regelmæssige mellemrum og især i SSW-politikernes daglige arbejde. Det er vores folkevalgte kommunerådsmedlemmer, kredsmedlemmer og landdagsmedlemmer der kæmper for, at SSWs værdier bliver synlige i hverdagen.

Et rammeprogram er ingen "bibel", der gør krav på den evige sandhed. Det er snarere vores "grundlov". Ligesom en forfatning er et rammeprogram ikke noget man bare lige ændrer. SSW vedtager kun et nyt rammeprogram én gang i løbet af et årti. Derfor kan det også hænde, at der i dette program findes emner, der har udviklet sig videre, og at der til gengæld måske mangler andre emner, der har fået central betydning i løbet af de sidste år. Når virkeligheden forandres, så følger SSW med og ændrer muligvis også sine holdninger. En ting ændrer vi dog aldrig: SSW holder fast i de grundlæggende værdier, som vi altid har stået for.

*Flemming Meyer
SSW's landsformand*

**SSW-Landesverband
Schiffbrücke 42
24939 Flensburg**

**tlf. 0461-144 08 310
info@ssw.de**

**Rammeprogrammet blev vedtaget på
et ekstraordinært landsmøde den 13.
februar 1999 i Flensburg**

www.ssw.de

Fortaler for landsdelen siden 1948

Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW) er - og har siden 1948 været - den politiske repræsentation for det danske mindretal og de nationale frisere i Sydslesvig.

SSW tager konstruktivt del i den politiske meningsdannelse og i statens udvikling. I dette arbejde gælder SSWs særlige opmærksomhed landsdelen Slesvig, som SSW er specielt forpligtet overfor. Derfor er SSW også regionens parti og ser især sin politiske opgave i at varetage alle borgeres tarv i Sydslesvig.

SSW står for en demokratisk livs- og samfundsform, som er præget af

social tryghed, gensidig agtelse og respekt over for medmennesket efter nordisk forbillede. Denne samfundsopfattelse er en bestandig garanti for fred, frihed og retfærdighed.

SSW vil medvirke til mellemfolkelig forståelse og samarbejde i Europa.

SSW-politik er fri og uafhængig.

Rammeprogram for Sydslesvigsk Vælgerforening

Fortaler for landsdelen siden 1948	side	3
1. Demokrati og retssamfund	side	4
2. Demokratiet og det humanitære samfund	side	5
3. Ligestilling af mænd og kvinder	side	5
4. Human flygtninge- og indvandrerpolitik	side	6
5. Erhvervsliv og strukturudvikling	side	6
6. Beskæftigelse	side	9
7. Natur, miljø og energi	side	11
8. Velfærd	side	14
9. Kommunalt selvstyre	side	17
10. Uddannelse	side	18
11. Kultur og kulturpolitik	side	19
Afsluttende ord	side	21

1. Demokrati og retssamfund

Staten skal beskytte det enkelte menneskes liv, værdighed og ret til at handle efter sin samvittighed. Enhver borger har ret til selvbestemmelse i politiske, religiøse, kulturelle, nationale og personlige anliggender. Ingen må nægtes adgang til offentlige embeder på grund af sin overbevisning. Fredelig sameksistens mellem befolkningsgrupperne i en stat er afhængig af, at politiske mindretal er sikret medbestemmelse.

Statens handlinger bestemmes af vælgerne. De valgte parlamentarikere vedtager love. Lovene gælder for alle mennesker, der bor inden for den pågældende stats område, ikke kun for statsborgere. Derfor vil SSW arbejde for, at også vore udenlandske medborgere får demokratisk medindflydelse, blandt andet ved indførelse af en kommunal valgret.

Vor landsdel er præget af kulturel mangfoldighed. Et fredeligt og frugtbart samliv mellem flertals- og mindretalsbefolkning forudsætter, at enhver kan leve i sin hjemstavn med eget sprog og egen kultur. SSW går ind for, at der optages en klausul om beskyttelse af og fremme til nationale og etniske mindretal i Forbundsrepublikkens grundlov. På den måde vil Tyskland kunne danne skole for en fredelig

udvikling inden for de europæiske samfund. Kun gennem respekt for menneskerettighederne, kun gennem gensidig forståelse og tillid, kun gennem venskab og samarbejde vil Europa kunne udvikle sig til at blive hjemsted for et solidarisk fællesskab. Respekten for nationale og etniske mindretals særlige interesser og behov er derfor absolut nødvendig.

Samfundet har ret og pligt til at forsvare den samfundsorden, der er skabt ved borgernes frie beslutninger, mod angreb udefra og indefra. Dette gælder også for den enkelte borger. Det grundlæggende princip er, at retssikkerheden respekteres i alle statens forhold.

Civil værnepligt uden våben er at ligestille med værnepligt med våben. Staten skal føre en aktiv fredspolitik udadtil og indadtil. Denne politik må prioriteres frem for en politik, der blot vil bevare den bestående samfundsorden. Den må endvidere arbejde for nedrustning og mod anvendelse af nukleare, bakterielle og kemiske våbensystemer.

Retsstatslige principper skal sikres og videreudvikles. Dette gælder især for borgernes databeskyttelse og den enkeltes rettigheder til at bestemme, hvorledes disse data bruges.

2. Demokratiet og det humanitære samfund

Vort samfund er ved at udvikle sig fra at være et industrisamfund til at være et servicesamfund og højteknologisk informations- og kommunikationssamfund. Denne udvikling vil føre til store forandringer i samfundslivet.

SSWs politiske målsætning for et demokratisk og humant samfund indeholder følgende fundamentale krav:

- Individets ret til selvbestemmelse.
- Gensidig respekt og gensidig for-

ståelse for kulturelle og sproglige forskelligheder.

- Årsagerne til fordomme, fremmedhad og vold må bekæmpes.
- Mindretals fundamentale rettigheder i samfundet må sikres.
- Social retfærdighed med solidarisk forsorgspligt over for svage og nødstedte mennesker.
- Beskyttelse af miljøet og naturens ressourcer.
- Ulønnede tillidshverv må anerkendes som et værdifuldt og uundværligt element i samfundets fællesskab.

3. Ligestilling af mænd og kvinder

SSW går ind for en ubetinget gennemførelse af den i grundloven sikrede ligestilling mellem mænd og kvinder.

Kendetegn for et demokratisk samfund må være, at kvinder deltager mere end hidtil i både det offentlige liv og erhvervslivet, det vil sige påtager sig ansvar og udøver indflydelse. Der må skabes forudsætninger for, at dette kan ske. SSW kræver lige løn for lige arbejde.

Arbejdsdeling i parforhold har positiv indflydelse på børn, forholdet til andre mennesker, fritid, kultur og politik.

Denne arbejdsdeling er samtidig forudsætning for lige muligheder på arbejdsmarkedet. Derfor må der i vort samfund skabes vilkår, der muliggør arbejdsdeling i parforhold. Dertil hører en nystrukturering af arbejdsmarkedet ligesom et tilstrækkeligt antal pladser i børneinstitutioner.

4. Human flygtninge- og indvandrerpolitik

Et stigende antal flygtninge må ikke føre til mindre menneskelighed, demokratisk kultur og tolerance over for udlændinge. Flygtninge- og indvandrerpolitik må adskilles på en saglig og ansvarlig måde.

En ansvarlig udlændingepolitik må stræbe imod

- at gennemføre en reform af lovgivningen vedrørende statsborgerskab.

- at fremme integrationen af de udenlandske statsborgere, der er kommet hertil i de sidste årtier.

SSW går ind for en aktiv indvandrerpolitik med langsigtet planlægning samt for en human asylpolitik. SSW forlanger udtrykkeligt en fjernelse af inhumane forhold i flygtningepolitikken, f.eks. i retsforholdene omkring hjemsendelse og udvisning.

5. Erhvervsliv og strukturudvikling

Erhvervsfremmende foranstaltninger til gavn for borgerne

Et sundt og effektivt erhvervsliv er til gavn for borgerne og bidrager til social sikkerhed og til balance mellem interessegrupperne i samfundet.

Den enkeltes frie initiativ, mod til at tage nye opgaver op, og evne til stadig at udvikle nye tiltag, er væsentlige værdier i vort samfund og må fremmes.

Den økonomiske politik har til opgave at sikre en sund ligevægt mellem alle deltagerne i den økonomiske proces og skabe fair betingelser for den fri konkurrence.

Forstyrres den overordnede økonomiske ligevægt har staten på grund af sit samfundsmæssige ansvar ret og pligt til at udøve kontrol og hensigtsmæssig styring af de økonomiske forhold.

Overgangen til informations-samfundet og den større internationale handel og konkurrence stiller nye udfordringer til virksomheder og ansatte. Det er derfor vigtigt at sikre erhvervslivets konkurrenceevne gennem opkvalificering af medarbejdere og gennem videreudvikling af virksomhedernes evne til innovation.

Statens aktive indgriben med målrettet støtte og fremme til erhvervs-

livet vil stadig være en forudsætning for en velfungerende og konkurrencedygtig økonomi.

SSW går derfor ind for:

- Direkte fremme og understøttelse af nye projekter og strukturtiltag.
- Målrettet understøttelse af det hjemlige erhvervsliv i den internationale konkurrence.
- Indsættelse af ydedygtig kommunikationsteknologi for at forbedre erhvervs- og strukturudviklingen i vort område.
- Udbygning og videreudvikling af en fremtidsorienteret infrastruktur i uddannelses- og videreuddannelsessystemet til opkvalificering af arbejdstagerne samt styrkelse af samarbejdet mellem videregående uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet.
- Særlig og målrettet fremme af teknologitransfer mellem videregående uddannelsesinstitutioner og virksomheder.
- Bedre rammebetingelser for iværksættere, især hvad angår mulighederne for finansiering og ydelse af lån.

Udviklingen i Sydslesvig

For SSW er den erhvervsmæssige og strukturelle udvikling i Sydslesvig og hele grænseregionen af særlig betydning.

Skønt det i de senere år er lykkedes at formindske den økonomiske styrkeforskel mellem den nordlige del af landet og de økonomisk

stærke områder i Holsten, er det endnu ikke lykkedes at nå det i grundloven forankrede mål, lige livsbetingelser i nord og syd.

Derfor går SSW ind for:

- Målrettede, effektive strukturprogrammer til fremme af den økonomiske og strukturelle udvikling.
- Støtte til det grænseoverskridende samarbejde for at udvikle grænseregionens egen erhvervsprofil og udnytte det innovationspotentiale, der ligger i samarbejdet mellem naboer.
- En forbedring af den trafikale infrastruktur i Sydslesvig. Dertil hører effektive, gennemgående og overregionale færdselsårer i skinne-, vej-, vand- og lufttrafikken under hensyntagen til en bæredygtig natur- og miljøudvikling.

Mindre og mellemstore virksomheder

De mindre og mellemstore erhvervsvirksomheder inklusive håndværket er betydningsfulde faktorer for udviklingen i landsdelen Slesvig. Deres betydning understreges af, at vækst såvel som nye uddannelses- og arbejdspladser i vor delstat netop er blevet skabt af små og mellemstore virksomheder.

SSW vil derfor særligt fremme de mindre og mellemstore virksomheder og går ind for ekstra innovationsstøtte og for et udvidet rådgivningstilbud til disse virksomheder.

Teknologisk udvikling

For at komme ind på nye markeder eller klare sig i konkurrencen på de gamle må virksomhederne til stadighed fremstille nye og bedre produkter. Derfor er formidlingen af ny viden på alle områder af stor betydning. Dette gælder også, og måske i særlig grad, for mindre og mellemstore virksomheder.

For at hjælpe virksomhederne med produkt- og teknologiudviklingen går SSW ind for et forstærket samarbejde mellem de institutioner, der driver forskning og udvikler ny teknologi på den ene side og de mellemstore virksomheder på den anden side. Især må der arbejdes med modeller for direkte Kooperation mellem videnskab og erhvervsliv.

Værfterne

Det er fortsat en national opgave at fremme skibsbyggeriet som en af landets vigtige industrigrene, og således at sikre værfternes eksistens. De højt kvalificerede og specialiserede skibsværfter i vor landsdel er virksomheder, der ikke kan undværes. Alle muligheder for støtte bør udnyttes, også med det formål, at fremme ændringer i produktionen og udvikle fremtidsorienterede produktionsprogrammer. Så længe lande, der er toneangivende inden for værftsindustrien, understøtter deres skibsbyggeri finan-

sielt, går SSW ind for en fortsættelse af hjælpen til værfterne i vor region.

Turisme

Turismen indtager en stadig mere betydningsfuld og selvfølgelig plads som økonomisk faktor.

Det er nødvendigt at sørge for yderligere støtte til forskellige turisme-projekter, der tager højde for udviklingen hen imod mere fritid.

Kvalitets- og strukturforbedringer skal skabe forudsætningerne for ferietilbud hele året rundt og imødekomme skiftende årstiders efterspørgsel.

Adgang til naturen må være gratis. Turismeprojekter må bringes i overensstemmelse med hensynene til naturbeskyttelse og landskabspleje. SSW går derfor ind for en blød turisme, der skåner miljøet og skaber arbejdspladser i regionen, f.eks. også som bierhverv for landmændene.

Det vil sige:

- Alle planer og tiltag skal konkret tage højde for og overholde grænserne for miljøets bæreevne.
- Større projekter må i fremtiden kun gennemføres efter en indgående prøvelse og under borgernes medvirken.
- Fritidsindretninger må ikke medføre en parcellering af landskabet eller ødelæggelse af landskabsbillede.

Landbrug, skovbrug og fiskeri

Situationen i landbrug, skovbrug og fiskeri er karakteriseret ved en voksende angst for fremtiden, der skyldes en tiltagende afhængighed af centralistisk planlægning i Forbundsrepublikken og EU.

Stigende omkostninger på alle områder og faldende markedspriser forringer producenternes eksistensbetingelser. Denne udvikling gør situationen i landbrug, skovbrug og fiskeri stadig mere problematisk og medfører fortsat afvandring fra disse erhverv.

SSW går ind for en realistisk og fremtidsorienteret politik, som byder erhvervsudøverne inden for disse områder en reel eksistensmulighed. Også i fremtiden gælder det om at bevare disse traditionelle erhvervs-

grene som væsentlige økonomiske faktorer i vort område.

Dertil hører:

- Fremme og støtte til sikring af landbrug, skovbrug og fiskeri i fremtiden.
- Sikring af en forædlingsindustri for landbrugs- og fiskeriprodukter i delstaten.
- Opretholdelse og videreudvikling af en høj veterinær standard for at forbedre eksportmulighederne for landbrugsprodukter og for at forhindre etisk uværdige dyretransporter.
- Et etisk ansvarligt dyrehold og forbud mod kunstige produktionsfremmende stoffer.
- Støtte til organisationer, der forøger afsætning af kvalitetsprodukter fra landbrug og fiskeri.
- Gennemførelse af strukturforandringer i land- og skovbrug og inden for fiskeriet på en socialt afbalanceret måde.

6. Beskæftigelse

Arbejde for fremtiden - for alle

Ethvert menneske har ret til arbejde på en human arbejdsplads og med en passende aflønning. Arbejde er ikke blot en forudsætning for et eksistensgrundlag, men også en afgørende dimension i den menneskelige tilværelse. Derfor vil opgaven i fremtiden mere end nogen sinde være at sikre bestående ar-

bejdspladser og skabe nye. Uden en ny arbejdspolitik, der er forpligtet på retten til arbejde, vil massearbejdsløsheden forblive et af de centrale samfundsproblemer. Det gælder derfor om at udvikle en arbejdsmarkedspolitik, der giver svar på de nye udfordringer i vort samfund.

Arbejdsmarkedet er i dag udsat for

en radikal strukturændring. Udviklingen fra det klassiske industriarbejde til et samfund, der i stadig højere grad er præget af nye teknologier, serviceydelser på alle områder og informationsteknologier, vil præge den hidtidige arbejdsmarkeds politik stærkt. Der opstår nye erhverv, nye typer af beskæftigelse inden for områderne teknologi og kommunikation, og der må overvejes nye arbejdstidsmodeller.

Heller ikke det klassiske arbejdspladsbegreb kan være tabu i en ny arbejdsmarkeds politik. Fremtidens udfordringer vil ikke kunne løses med forældede tænkemåder. Dette gælder særligt for områderne serviceydelser, miljø og økologi samt for det sociale område.

Ved udviklingen indenfor disse områder må der ikke kun tages hensyn til driftsøkonomiske aspekter. Netop samfundsøkonomiske og socialpolitiske synsvinkler byder inden for disse områder på nye, perspektivrige muligheder.

SSW går derfor ind for:

- Sikring af bestående arbejdspladser og skabelse af nye, især på de nye, fremtidsorienterede områder som teknologi, service og kommunikation.
- De nye jobprofiler, der opstår gennem nye erhverv, må hurtigt udvikles og realiseres.
- Udvikling af arbejdstidsmodeller, som imødekommer erhvervslivets

krav men også tilgodeser sociale behov, især hensynet til familielivet.

- Arbejdspladsskabende foranstaltninger, der er sikret mod misbrug.
- Omfattende lovgivning om arbejdsbeskyttelse for at undgå farlige situationer for de beskæftigede.
- Ligeberettigelse af kvinder og mænd i erhvervslivet.
- Forældreorlov må ikke føre til forringelse af social- og pensionsydelser.
- Sikring af arbejdstagernes medbestemmelsesrettigheder.

Bekæmpelse af arbejdsløsheden må have højeste prioritet

Massearbejdsløsheden er vor tids centrale samfundsproblem. Den må derfor bekæmpes energisk. Arbejdsløsheden er inhuman og forårsager store omkostninger for hele samfundet. Arbejdsløsheden er spild af ressourcer i både menneskelig og økonomisk henseende.

Udviklingen på arbejdsmarkedet har ført til en opspaltning af samfundet i dem, der har en arbejdsplads - og de arbejdsløse. SSW går derfor ind for, at hele samfundet, men frem for alt de ansvarlige i erhvervslivet skal engagere sig i en indsats imod denne opsplitning. Samtidig er det økonomisk og socialt set fornuftigere at finansiere arbejde end at betale for arbejdsløshed.

Erhvervslivets sociale ansvar

Til en ny arbejdsmarkedspolitik hører en forstærket grad af social ansvarlighed hos erhvervslivet. Fred på arbejdsmarkedet og på det sociale område er et uvurderligt gode for alle kræfter i samfundet. Samtidig vil den styrke vor markedsposition i den internationale konkurrence.

En politik, der tjener ensidige interesser, forstærker sociale uligheder. Kun en politik, der videreudvikler vort samfund, er perspektivskabende. Erhvervslivet kan her yde et afgørende bidrag.

Lige siden den tidlige industrialisering har der været virksomheder, som også har overtaget socialt ansvar for deres medarbejdere. Det er vigtigt, at virksomhederne ud over deres legitime mål, at opnå profit, ser en social ansvarlighed for samfundet som et videre mål.

SSW går derfor ind for,

- at erhvervslivet indoptager et socialt og etisk medansvar for samfundsudviklingen i sin selvforståelse.
- at arbejdsmarkedspolitikken sætter focus på arbejdsgivernes sociale ansvar.

7. Natur, miljø og energi

Naturbeskyttelse

Vi mennesker bærer ansvaret for at bevare og genoprette vor natur. Indgreb, der påvirker naturens eget kredsløb og økosystemernes livsbetingelser, begrænser faunaens og floraens mangfoldighed. Ensformige landskaber har en negativ indflydelse på mennesker og fremmedgør os for naturen. En bevaret og mangfoldig natur rummer værdifulde muligheder for rekreation og bidrager til en forbedret livskvalitet.

SSW går derfor ind for:

- at indføre en omfattende land-

skabsbeskyttelse for at bevare de områder, som af eksperter indenfor naturbeskyttelse anses som værdifulde, og at reservere de nødvendige arealer for naturgenoprettelse og forbindelser mellem forskellige økologiske systemer,

- at forhindre indgreb i biologisk-økologiske områder, der betragtes som geografisk-landskabeligt værdifulde,
- at reducere indgreb i natur og landskab til det nødvendige, der må fuldstændigt kompenseres,
- at bevare mangfoldigheden, egenarten og skønheden i vort landskab,
- at tilbageføre landskabelige områder, der er blevet væsentligt foran-

dret, til deres oprindelige form,

- at gennemføre en omfattende beskyttelse af skovområder,
- at tilplante nye skove og kulturskove med træsorter, der er typiske for de pågældende områder,
- at gennemføre en omfattende havbeskyttelse.

Ansvar for miljøet

Borgernes miljøbevidsthed bør styrkes for at undgå og minimere skader på miljøet. Miljøregler og -love skal nøje overholdes. Overtrædelser af miljølovene skal undgås gennem effektiv overvågning og kontrol af land- og vådområder. Miljøkriminalitet må ikke kunne betale sig og skal medføre passende straf. De, der forvolder miljøskaderne, skal i højere grad afkræves erstatninger.

Herudover går SSW ind for:

- at producenter af nye forbrugsgoder skal dokumentere det miljømæssige og etiske regnskab for produktets livscyklus fra produktion til recycling,
- at give en reduktion af affaldsmængden første prioritet i affaldspolitikken, og at minimere råstofforbruget ved at føre genanvendelige stoffer tilbage til produktionskredsløbet,
- at affaldsbehandle det ikke genanvendelige affald på en miljøvenlig måde,
- at straffe en uforsvarlig behand-

ling eller håndtering af affaldsstoffer,

- at inddrage og engagere befolkningen i vidtgående beslutninger på natur- og miljøområdet for at opnå den størst mulige opbakning,
- at standse overgødskning af markerne for at beskytte vådområderne,
- at forbyde dumpning og forbrænding af giftstoffer på havene samt at forbyde dumpning af udtjente tekniske anlæg til gas- og olieudvinding,
- at beskytte klimaet gennem en massiv nedsættelse af udledningen af skadelige stoffer.

Dyrevelfærd

De vilde dyrs naturlige leveområder må ikke reduceres yderligere. I stedet må nye områder skabes og opretholdes. SSW afviser dyreforsøg og genteknisk manipulering med dyr.

Ansvarlig omgang med genteknologi

Det er på nuværende tidspunkt umuligt at overskue virkningerne af anvendelsen af genteknologien i landbruget, medicinalindustrien og fødevarerindustrien. SSW går ind for en intensiv kontrol af den genteknologiske forskning samt for en bred information til befolkningen. Det må bl.a. sikres, at der er pligt til mærkning af fødevarer, at der

ved projekter med udsættelse af genbehandlet materiale sørges for information af naboerne og respekt for deres interesser, og at der garanteres databeskyttelse på det medicinske område.

SSW går ind for en kritisk overvågning af genteknikforskningens mål og midler, og at der ydes en tilstrækkelig finansiel støtte til alternative forskningsprogrammer.

Fremtidsorienteret regionalplanlægning

Ansvar for vort miljø betyder samtidig, at vi støtter en fremtidsorienteret landskabsudvikling.

Derfor går SSW ind for:

- En videreudvikling af de landlige områder. Ved udvikling og fornyelse af landsbyerne må der sørges for lokale indkøbsmuligheder og kulturelle centre til fællesarrangementer.
- En regionplanlægning med en funktionel opdeling af opgaverne mellem by og land.
- Det må under overholdelse af landskabsplanlægningen undgås, at der foregår en udparcellering af landskabet.
- Historiske eller arkitektonisk værdifulde bygninger bør bevares. Fornyelser bør tilpasses gadebilledet.
- Forstærket understøttelse af den kollektive trafik gennem udbygning af skinne- og busforbindelser for at fremme befolkningens mobilitet, især i landområderne.

Energiforsyning

En sikker energiforsyning er en af de væsentlige forudsætninger for, at erhvervslivet kan fungere, og for at fastholde livskvaliteten på det private område. Derfor må energipolitikken stadig være en væsentlig del af de erhvervspolitiske overvejelser.

Men en fremadrettet energipolitik, der inddrager de nye primære energikilder, må også være præget af samfundspolitiske retningslinier og miljøpolitiske målsætninger. I 1992 blev deklARATIONEN om AGENDA 21 besluttet i Rio de Janeiro af næsten alle stater i verden i FNs regi. For at forhindre en mulig global klimaaopvarmning er det nødvendigt at inddrage kravene fra AGENDA 21 i energipolitikken. I forbindelse med gennemførelsen af AGENDA 21 vil ekstra støtte til den decentrale energiforsyning samt energibesparelser og en effektiv energiudnyttelse spille en afgørende rolle.

SSW går derfor ind for:

- at støtte den miljøvenlige energiforsyning med henblik på at spare på de fossile energikilder,
- at indføre miljø- og energiafgifter som styringsinstrumenter i energipolitikken,
- at afvikle brugen af atomenergi, da der ikke kan gives garanti for en fuldstændig sikker produktion eller en varig og forsvarlig affaldsdeponering,

- at der til afløsning af atomenergien opstilles et samlet koncept for at sikre den fremtidige energiforsyning,
- at gennemføre energibesparelser på alle områder gennem målrettede bestemmelser for energiforbruget, gennem tiltag som varmeisolering af bygninger, udskiftning af energiforbrugende til energibesparende apparater, samt gennem en indsats for at optimere energieffek-

tiviteten,

- at udbygge og fremme den decentraliserede energiforsyning som kraftvarmeværker og fjernvarmeanlæg. Det er målet at effektivisere energiuudnyttelsen og at reducere emissionen af skadelige stoffer,
- at fremme forskning i alternative energiformer som vind- og vandkraft, biomasse og solarteknik og i yderligere anvendelsesmuligheder for disse energiformer.

8. Velfærd

For et socialt retfærdigt og solidarisk samfund

Det må være et mål for vort demokratiske samfund, at ethvert menneske har mulighed for et liv uden fattigdom og nød i den størst mulige selvbestemmelse og i social tryghed. Kun på grundlag af humanistiske værdier som menneskets værdighed og social tryghed kan den enkeltes individualitet og ansvarlighed fremmes efter princippet "hjælp til selvhjælp". SSW tilstræber et solidarisk samfund efter nordisk forbillede.

Social retfærdighed kræver, at også svagere medborgere kan føle sig selv som fuldt værdige medlemmer af samfundet uden at blive udstødt. Økonomiske kriser må ikke føre til nedskæringer i de sociale ydelser

eller til begrænsning af velfærdssamfundet. Social retfærdighed og chancelighed er en forudsætning for fred på arbejdsmarkedet og det sociale område og for en demokratisk samfundsudvikling.

Et socialt system, der hviler på forsikringsprincippet og overvejende finansieres gennem arbejdsmarkedet, er sårbart over for kriser, privatiserer den enkeltes sociale problemer, og fører til mindre solidaritet i samfundet. De socialt svage står i fare for at blive gjort til randgrupper i samfundet og som følge deraf blive betragtet som en belastning af flertallet.

Ansvar for det sociale system og for et socialt orienteret og retfærdigt samfund må bæres af alle borgere. Et skattefinansieret socialt system efter nordisk forbillede vil

derfor bidrage til en mere retfærdig fordeling af byrderne. En social grundsikring bør tilstræbes i vort samfund.

Sociale ydelser

Den, der kommer i nød, skal have både menneskelig og materiel hjælp. Hjælpen må have som mål, at den pågældende genintegreres i familien, arbejdslivet og samfundet. Modtagere af sociale ydelser må ikke udstødes af fællesskabet.

Børn, unge og børnefamilierne

Børn og unge har behov for den største interesse, omhu og individuelle støtte fra samfundets side. De har brug for sagkundskab og forståelse, ellers kan der opstå farlige spændinger og modsætninger i vort samfund.

På børneinstitutionsområdet går SSW ind for små grupper med tilstrækkeligt og veluddannet personale. Som et vigtigt supplement vil SSW i den forbindelse fremme samarbejdet mellem på den ene side børnehaver, skoler og sociale institutioner og på den anden side forældrene.

I en verden, der er stadig mere teknologiseret, er det af stor betydning, at børn og unge kan tilbringe deres fritid på en fornuftig og meningsfyldt måde. SSW går derfor ind for

et omfattende tilbud af fritidsaktiviteter.

SSW ønsker, at børn og unge skal opleve sig selv som selvstændige og ansvarlige medlemmer af vort samfund. Børn og unges rettigheder til medbestemmelse og medarbejde i deres daglige verden må forbedres. Men børn og unge må også lære at forstå, at de har pligter i og over for samfundet.

Offentlig opbakning er nødvendig for at understøtte familier og eneforsørgere i deres opgaver i opdragelsen. Dertil hører tilstrækkelige børnepenge og hjælp til at skaffe leje- og ejerboliger, der er egnede for familier, samt tilbud om rådgivning.

Ældre

Integration af de ældre medborgere i samfundet har forrang i den moderne ældrepolitik. Ældre mennesker må have mulighed for at forme deres liv på en meningsfyldt måde med passende aktiviteter. Indretning af mødesteder for ældre skal effektivt fremmes.

Boliger, der er egnede for ældre, og alderdomshjem, hvor en individuel pleje kan ydes, hjælper ældre mennesker til at bevare deres selvstændighed. Der bør tilstræbes et tilstrækkeligt antal pladser på plejehjem, og disse bør indrettes således, at en omhyggelig og tilstrækkelig

individuel pleje er mulig. Plejeforsikringen må dække alle plejeydelser og tage hensyn til demens. Kvalifikation, uddannelse og videreuddannelse må være uundværlige kriterier for arbejdet i ældreplejen. Hertil hører nøje offentligt tilsyn med private initiativer inden for plejesektoren.

Handicappede

Handicappede har brug for særlig opmærksomhed og hjælp fra samfundets side, for at de kan have mulighed for at deltage i et normalt liv med andre mennesker. Hertil hører udøvelse af passende erhvervs-mæssigt arbejde. Handicapvenligt byggeri skal støttes økonomisk.

Bolig

Uanset indtægt har enhver krav på en sund bolig. Familieegnede boliger i et naturligt miljø er en vigtig forudsætning for et fungerende familie- og samfundsliv. Staten bør tage hensigtsmæssige initiativer for at nå dette mål.

Sundhed

Målet for sundhedspolitikken må være såvel den forebyggende sygdomsbekæmpelse som helbredelse af sygdomme og lindring af sygdomsfølger. I tilfælde, hvor en hel-

bredelse ikke er medicinsk mulig, må alle anstrengelser udfoldes for at opretholde eksisterende færdigheder og give den syge hjælp til et værdigt og uafhængigt liv med sygdommen.

Menneskelig omsorg er en uundværlig faktor i den moderne medicin og må tilsvarende tilgodeses i sundhedsvæsenets finansieringsstrukturer. Det er samfundets opgave at stille alle forsorgs-, pleje- og helbredelsesfaciliteter, der er nødvendige for bevaring eller genvindelse af sundhed, til rådighed for alle borgere i fuldt omfang.

Stoffer

Misbruget af medikamenter, narkotika og alkohol er et samfundsproblem, der ikke kan løses via straffetretten. Forebyggende arbejde med børn og unge skal forhindre, at de bliver afhængige af disse stoffer. Nedtrapnings- og afvænningsmuligheder må hurtigt og let tilgængeligt stå til rådighed for misbrugere; dog bør tvangsafvænnning undgås. I stedet skal der være let tilgængelige tilbud om hjælp, der mindsker risici ved brugen af illegale stoffer. På denne måde skal det forhindres, at misbrugerne fortsat bringer sig selv og deres omgivelser i fare.

For at narkotikaforebyggelsen kan være troværdig, er det nødvendigt, at de forskellige stoffers farlighed afspejles i narkotikalovgivningen.

9. Kommunalt selvstyre

Styrkelse af det kommunale selvstyre

Kommunen er den mindste og nærdemokratiske enhed i vort samfundsvæsen. Her kan borgerne umiddelbart medvirke til at skabe vilkårene for deres tilværelse. Kommunen er hjertet i vort demokrati. Men desværre bliver kommunernes mulighed for selvstændigt at udforme arbejdsopgaverne stadig mere begrænset. Den enkeltes motivation for at deltage i arbejdet for fællesskabet er derfor faldende. Ganske vist er den kommunale selvforvaltning sikret i grundloven som en ligeberettiget søjle i vort samfunds demokratiske opbygning; men den undergraves af den tiltagende centralisering.

SSW går derfor ind for en styrkelse af det kommunale selvstyre og størst mulig begrænsning af den styring, der foregår gennem forbunds- og delstatslove samt gennem forordninger.

Styrkelse af kommunernes økonomiske råderum

Kommunerne befinder sig i en vanskelig situation på grund af de voksende sociale problemer. Det betyder stigende udgifter. Samtidig er kommunernes økonomiske grund-

lag utilstrækkeligt og uflexibelt. Dette fører i stadig højere grad til, at kommunerne kun kan klare de opgaver, de er forpligtede til, og andre ovenfra pålagte opgaver. Rammerne for udfoldelse af selvstændige initiativer indsnævres, og det indskrænker mulighederne for aktiv politisk handling i kommunerne. En yderligere hæmsko er de øremærkede finansieringssystemer. De bestemmer, at tilskud til kommunale projekter kun kan ydes under bestemte betingelser og bestemte forudsætninger.

SSW går derfor ind for:

- En nyordning af de finansielle forhold mellem forbund, delstater og kommuner med en holdbar sikring af de kommunale finanser som mål.
- Fuld kompensation for delstater, kredse og kommuner, når lovbestemmelser „ovenfra“ medfører mindre indtægter.
- Forhøjelse af de tilskud, som kommunen frit kan råde over.
- Omlægning af udgifter fra forbundet og delstaterne til kredse og kommuner må indskrænkes.
- Uddelegering af opgaver fra forbundet og delstaterne til kredse, byer og kommuner må kobles sammen med kompensation for de udgifter, der opstår. Dette betyder indførelse af konneksitetsprincippet på forbundsplan.

For moderne og effektive kommuner

Kommunerne bliver mere og mere til serviceindretninger, til hvis ydelser der stilles høje krav. En modernisering af forvaltningen må derfor indebære en gennemskuelig og effektiv behandling af sagerne.

Derfor går SSW ind for:

- En vidtgående modernisering gennem klart opdelte, selvstændigt arbejdende enheder, som har kompetence til at handle og træffe afgørelser.
- Omfattende incitamenter til over-

tagelse af lederopgaver.

- Større mulighed for, at borgerne kan øve direkte indflydelse på den politiske beslutningsproces på kommunalt plan.
- Demokratiske rettigheder bør sikres ved at borgerne, ikke mindst unge mennesker og børn, får større muligheder for at tage aktivt del i kommunens arbejde. Hertil hører også direkte valg til udvalg under kommuneforbund (Ämter).
- Dannelse af kommuner i landkredsene af en sådan størrelse, at kommuneforbund bliver overflødige.

10. Uddannelse

$$a^2 + b^2 = c^2$$

Alle har ret til uddannelse

Uddannelsespolitik må sikre den bedst mulige uddannelse samt efter- og videreuddannelse med henblik på at udvikle mennesker til selvstændigt tænkende og handlende individer. Kun derved bliver mennesket i stand til frit at udvikle sine evner og anlæg. Livslang læring er i samfundets interesse, og ingen må lægges hindringer i vejen af finansiel, social, geografisk eller kulturel art. Chancelighed for alle må være målet for en fremtidsorienteret uddannelsespolitik. Det er vigtigt, at uddannelsen i skolen og uddannelsen på arbejdsmarkedet finder sted i stadig

dialog for at styrke sammenhængen mellem teori og praksis.

SSW går ind for en privatskolelov, der vil betyde, at delstaten anerkender at have en forpligtelse og et ansvar for de skoler, der drives som privatskoler.

Skolen

SSW går ind for den udelte skole efter nordisk forbillede. En skole, hvor alle børn har ret til mindst ni års fælles skolegang. Da hvert barn har sine egne forudsætninger, skal undervisningen tilpasses det enkelte barns behov. Dette forudsætter små klassestørrelser,

hvor der er mulighed for at tage individuelle hensyn. SSW arbejder for en tiårig udelt undervisning af alle børn i den skolepligtige alder med et treårigt gymnasium som overbygning. Alle afgørende og principielle spørgsmål vedrørende skolen skal drøftes i nært samarbejde mellem lærerne, eleverne og forældrene, og beslutninger tages i fællesskab. Landets kulturelle mangfoldighed må komme til udtryk i læseplanerne. Skolen må befri sig for unødigt bureaukrati og decentralt få stillet tilstrækkelige midler til rådighed, så den enkelte skole har dispositionsfrihed med hensyn til iværksættelse af pædagogisk forsøgs- og udviklingsarbejde.

Erhvervsuddannelse

SSW går ind for en reform af erhvervs- og arbejdsmarkedsuddannelserne, især et forbedret samarbejde mellem firmaer, der uddanner lærlinge, og erhvervsskoler (Berufsschulen). SSW går ind for bedre mu-

ligheder for at opdele uddannelser i kompetencegivende moduler for at give alle mulighed for en arbejdsplads, der svarer til deres evner.

Efter- og videreuddannelse

Delstaten Slesvig-Holsten har behov for at få vedtaget en lov om efter- og videreuddannelse, der ikke blot skal støtte borgernes egne initiativer, men også, og først og fremmest, bidrage til en udvidelse af udbudet af videreuddannelse og omskoling.

Biblioteksvæsen

I enhver kommune skal borgerne have mulighed for at skaffe sig viden gennem bøger og andre medier. Et omfangsrigt biblioteksvæsen, som skal understøttes og udbygges, tjener dette formål. Ingen må af finansielle grunde være udelukket fra at benytte bøger, medier og andre tilbud på bibliotekerne. Ethvert bibliotek skal sættes i stand til at tilbyde sine brugere fri adgang til internettet.

11. Kultur og kulturpolitik

For kulturel mangfoldighed

Kultur er en fundamental bestanddel af vort samfunds virkelighed. Det betyder, at kulturel frihed og

mangfoldighed hører til et demokratisk samfunds eksistensbetingelser. Kultur hjælper ethvert menneske til at realisere sig selv og finde sin identitet, fordi kulturelle

udfoldelsesmuligheder giver individet en chance for nyorientering.

I en tid med dybtgående sociale forandringer er en åben kulturpolitik vigtigere end nogensinde. Derfor må kulturpolitikken ikke ensidigt prioritere den etablerede kultur men må snarere skabe rammer for bredt anlagte kulturelle aktiviteter. Det gælder især om at udvide perspektiverne på alle kulturelle områder.

Det må fortsat være en statslig opgave at fremme kulturen. Kulturstøtte må ikke begrænses til at bevare status quo; målet må altid derudover være at stille kritiske spørgsmål til traditionens form og indhold.

Sydslesvig har en righoldig historie, for gennem mange århundreder har der her eksisteret en dansk, en frisisk og en tysk kultur, både nedertysk og højtysk. Tidligere førte disse kulturer nærmest hver sit eget liv, da ikke blot sprogene satte barrierer, men også den fremherskende opfattelse, at ens egen kultur blev begrænset i sin udfoldelse af de andres. En fremtidsorienteret kulturpolitik skal måles på, om den tager højde for den rigdom, der ligger i den kulturelle mangfoldighed i vor delstat. For fremtiden må der gøres en langt mere aktiv indsats for at borgerne bevidst møder og erfarer hinandens kultur. Hertil hører også kravet om et delstatsmuseum for samtids- og regionalhistorie.

I den kulturelle hverdag vil SSW fortsat yde en aktiv indsats for, at forpligtelse til ligebehandling af flertals- og mindretalsbefolkning ikke blot står som et mål for staten i delstatsforfatningen, men at den også bliver indskrevet i de relevante love.

Medier

Den eksplosive tekniske udvikling og udviklingen i mediesektoren har forandret hverdagskulturen fundamentalt. SSW understøtter det tostrengede system i medielandskabet, d.v.s. private og „public service“-udbydere ved siden af hinanden. „Public service“-medierne er dog særligt forpligtede til at opretholde et bredspektret udbud; hermed mener SSW også, at alle i delstaten repræsenterede kulturer skal tilgodeses i højere grad. „Public service“-kanalerne må derfor sikres fortsat eksistens og videreudvikling.

Endvidere går SSW ind for, at der bevares en effektiv kontrol med sammenslutninger i mediesektoren.

Demokratisk medvirken i informationssamfundet

Udviklingen inden for informations-teknologien indebærer på den ene side nye muligheder. På den anden side rummer den en fare for en splittelse i samfundet. I fremtiden

kan udviklingen muligvis blive sådan, at der vil være borgere, der har adgang til information og andre, der ikke har det. På denne baggrund går SSW ind for, at alle skal have demokratisk mulighed for deltagelse i informationssamfundet. En sådan deltagelse forudsætter en lettere adgang til alle offentlige informationer.

Sport og fritid

Den større mængde af fritid fører til et stadig større behov for fritidsaktiviteter. For SSW er det ulønnede foreningsarbejde grundlag for vor fritidspolitik med det mål at overvinde modsætningerne mellem gammel og ung, mellem den aktive

og den passive del af befolkningen. Ulønnet socialt engagement har derfor en høj værdi for samfundet og burde anerkendes og støttes tilsvarende.

Sport er aktiv fritid og fremmer sundheden hos både børn, unge og voksne. SSWs opmærksomhed gælder især breddesporten. Ved siden af sportsudøvelsen varetager idrætsforeningerne vigtige sociale og samfundsmæssige opgaver.

Det burde være i alles interesse fortsat at understøtte dette arbejde. Principielt bør sportsudøvelse være præget af indbyrdes demokratisk forståelse og kreativ leg, for kun på denne måde kan sporten hævde sig som fritidsbeskæftigelse over for den passive underholdningsindustri.

Afsluttende ord

De grundlæggende standpunkter i dette program danner rammen for det daglige arbejde af alle, der arbejder i og for SSW. Disse holdninger fyldes med liv gennem praksisorienterede debatindlæg og tiltag, gennem samtaler og i det daglige parlamentariske arbejde.

SSW vil bidrage til at skabe en human fremtid og skal til enhver tid kunnes måles på vores motto:
„SSW - dem kan du stole på!“

